

Potenties benutten is kansen bieden

De afgelopen tien jaar groeide ons nationale inkomen gemiddeld met 2,5% en kwamen er 75.000 banen per jaar bij. Zo op het eerste gezicht gaat het dus heel behoorlijk met Nederland. Toch is er geen reden om tevreden achterover te leunen: we kunnen en moeten het nog beter gaan doen. We kunnen beter omdat we de potentie daartoe bezitten, we moeten beter omdat onze ambities groot zijn.

Om met het laatste te beginnen: de ambitie van dit kabinet is werk, werk, werk. We zijn daarmee goed op weg. Het is echter nog niet genoeg om het aantal mensen dat langs de kant staat, flink terug te brengen. Onze ambitie moet zijn om die inactiviteit nog fors er aan te pakken. Er is op voorhand geen reden om aan te nemen dat dit niet zou kunnen. Zou Nederland op sociaal-economisch terrein bijvoorbeeld slechter moeten blijven presteren dan onze oosterburen waar, omgerekend naar Nederlandse maatstaven, een miljoen meer mensen tussen de 15 en 65 jaar aan de slag zijn en het inkomen per hoofd zo'n 10% hoger ligt? Eerste berekeningen laten zien dat de arbeidsparticipatie in ons land (nu circa 50% in fulltime-equivalenten) bij een volgehouden arbeidsrijke groei van gemiddeld 3% per jaar, tegen de 60% kan uitkomen in 2005. Daarmee benaderen we het niveau van Duitsland en zijn we (eindelijk) terug op het niveau van arbeidsparticipatie van het begin van de jaren zeventig.

Ambities zijn mooi en noodzakelijk, maar kunnen we het ook waarmaken? Zoals uit de *Toets op het concurrentievermogen* bleek, zitten we in Nederland op goud, maar maken we er onvoldoende gebruik van. Ons stabiele monetair-financiële klimaat, de sterke mainports, de hoge deelnemingsgraad in het onderwijs, zijn een aantal uitgesproken sterke punten van de Nederlandse economie. Dan heb ik nog niet eens gewezen op ons ongebruikte arbeidspotentieel en ons grote spaaroverschot. Maar waar het aankomt op het omzetten van deze potenties in resultaten laten we kansen liggen. Een betere benutting van dit potentieel is de opgave voor het economisch beleid in de komende jaren. Wat is de strategie op hoofdlijnen om daadwerkelijk op een hoge, arbeidsrijke groei uit te komen?

Allereerst is dat het voortzetten van de solide lijn op het gebied van de overheidsfinanciën: lid worden van de EMU en een voortgaande lastenverlichting zijn essentiële voorwaarden voor hogere investeringen en meer werkgelegenheid. Zowel de concurrentietoets als het meest recente *World competitiveness report* (op het fiscale terrein een laatste plaats van alle 48 onderzochte landen) laten zien dat we er met het verlagen van de wig nog lang niet zijn.

Een tweede hoofdlijn is meer markt en meer marktwerking. Dat is geen kwestie van blind dereguleren of privatiseren. Nee, het is een uitgekende mix van verschuiven van publieke naar marktallocatie (denk aan de telecommunicatie, het openbaar ver-

voer en delen van de sociale zekerheid), van het verlagen van toetredingsdrempels voor werknemerschap (discussie over laagste loonschalen) en ondernemerschap (modernisering van de vestigingswet) en van vereenvoudiging en deregulering van regelgeving.

Ten slotte is een versterking van de overheidsrol in de economie essentieel. Het is een mythe dat de overheid machteloos zou zijn in deze tijd van globalisering en individualisering. Natuurlijk, bepaalde instrumenten (bijvoorbeeld monetair en budgettair beleid) hebben hun macht in de afgelopen decennia als sturingsinstrument verloren, maar dit betekent nog niet dat de rol van de overheid in de economie kleiner wordt. Die rol wordt eerder anders. Een moderne actieve overheid is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor een goede marktwerking, die kartelvorming niet langer gedooft maar bestrijdt. Die overheid moet ook zorgen voor een excellente fysieke infrastructuur, omdat dit een van de factoren is die doorslaggevend kan zijn in de beleidsconcurrentie tussen overheden om het beste vestigingsklimaat te bieden. Die overheid moet er verder goed op letten dat de 'earning capacity' van werknemers op peil is en blijft: human capital is misschien wel het meest waardevolle bezit voor een moderne economie. De overheid moet ook zorgen voor meer kansen voor (langdurig) inactieven op de arbeidsmarkt door flexibilisering van die markt en een meer activerend stelsel van sociale zekerheid. Een actieve overheid kan ook optreden als katalysator van vernieuwingsprocessen. Als 'launching customer' kan zij de ontwikkeling van R&D, clustervorming of elektronische snelwegen stimuleren. En ten slotte zal zo'n overheid vertrouwen moeten uitstralen en onbevangen, met open vizier nieuwe uitdagingen op de agenda moeten plaatsen, die mensen letterlijk en figuurlijk in beweging zetten. Denk aan trends als globalisering en duurzame economie.

Potenties benutten is kansen bieden. De Nederlandse economie kan en moet nog beter presteren. Daarbij is inschakeling van ons ongebruikte arbeidspotentieel cruciaal: 'bringing the outsiders in' is mijn ambitie. De hierboven geschetste strategie biedt outsiders nieuwe kansen.

G.J. Wijers